

Lag om kontoföring av finansiella instrument;

utfärdad den 3 december 1998.

Enligt riksdagens beslut¹ föreskrivs följande.

1 kap. Allmänna bestämmelser

1 § I denna lag finns bestämmelser om kontoföring i avstämningsregister av äganderätt och särskild rätt till sådana aktier och andra finansiella instrument för vilka aktiebrev, skuldebrev eller annan motsvarande skriftlig handling inte har utfärdats eller, där sådan handling har utfärdats, det genom förvaring eller på annat likvärdigt sätt har säkerställts att handlingen inte kommer i omlopp.

Avstämningsregister för de ändamål som avses i första stycket får föras av auktoriserade centrala värdepappersförvarare. Frågor om auktorisation prövas av Finansinspektionen.

2 § Auktorisation som central värdepappersförvarare kan meddelas svenska aktiebolag, svenska ekonomiska föreningar och utländska företag.

3 § I denna lag betyder:

central värdepappersförvarare: företag som har auktorisation enligt 2 kap. att kontoföra finansiella instrument i avstämningsregister,

avstämningsbolag: sådant avstämningsbolag som avses i aktiebolagslagen (1975:1385) eller försäkringsrörelselagen (1982:713),

emittent: i fråga om aktier aktiebolaget och i fråga om annat finansiellt instrument utgivaren eller utfärdaren av instrumentet,

kontoförande institut: den som av en central värdepappersförvarare medgetts rätt att vidta registreringsåtgärder i avstämningsregister,

finansiellt instrument: detsamma som i 1 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument,

skuldförbindelse: ensidig skuldförbindelse avsedd för allmän omsättning,

värdepappersinstitut: detsamma som i 1 kap. 2 § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse,

kvalificerat innehav: ett direkt eller indirekt ägande i ett företag, om innehavet representerar 10 procent eller mer av kapitalet eller av samtliga röster eller annars möjliggör ett väsentligt inflytande över ledningen av företaget,

¹ Prop. 1997/98:160, bet. 1998/99:FiU7, rskr. 1998/99:14.

koncern: detsamma som i 1 kap. 5 och 6 §§ aktiebolagslagen, varvid vad som sägs om moderbolag skall tillämpas även på andra juridiska personer än aktiebolag.

2 kap. Auktorisation av centrala värdepappersförvarare

Allmänna krav

1 § En central värdepappersförvarare skall bedriva sin verksamhet så att den tillgodoser högt ställda krav på säkerhet och effektivitet. Verksamheten skall även i övrigt bedrivas på sådant sätt att allmänhetens förtroende för kontoföringen upprätthålls och enskildas intressen inte äventyras.

Svenska företag

2 § Auktorisation som central värdepappersförvarare får meddelas ett svenskt aktiebolag eller en svensk ekonomisk förening endast om

1. bolagsordningen eller stadgarna inte strider mot denna lag eller annan författning,

2. den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla de krav som anges i 1 §,

3. det kan antas att den som kommer att ha ett kvalificerat innehav i företaget inte motverkar en sund utveckling av verksamheten i företaget och denne även i övrigt är lämplig att utöva ett väsentligt inflytande över ledningen av en central värdepappersförvarare,

4. den som avses ingå i företagets styrelse eller vara verkställande direktör eller dennes ställföreträdare har tillräcklig insikt och erfarenhet för att delta i ledningen av en central värdepappersförvarare och även i övrigt är lämplig för en sådan uppgift,

5. företaget uppfyller de villkor som i övrigt anges i denna lag.

Auktorisation som central värdepappersförvarare får inte meddelas, om det kan antas att någon som i väsentlig mån har åsidosatt sina skyldigheter i näringsverksamhet eller i andra ekonomiska angelägenheter eller gjort sig skyldig till allvarlig brottslighet kommer att ha ett kvalificerat innehav i företaget.

En auktorisation får förenas med villkor och begränsas till att avse vissa finansiella instrument eller begränsas på annat sätt.

Till ansökan om auktorisation skall fogas en plan över den tilltänkta verksamheten.

3 § En central värdepappersförvarares bolagsordning eller stadgar skall godkännas av Finansinspektionen i samband med att auktorisation beviljas.

Ett beslut om ändring av bolagsordningen eller stadgarna får inte registreras innan det har godkänts av inspektionen.

4 § En central värdepappersförvarare som är aktiebolag skall ha ett bundet eget kapital som med hänsyn till verksamhetens art och omfattning är tillräckligt stort. Vid bedömningen skall beaktas även andra finansiella resurser som företaget har eller kan utnyttja. För en central värdepappersförvarare

som är ekonomisk förening gäller vad som sägs om bundet eget kapital i stället summan av gjorda medlemsinsatser och förlagsinsatser.

Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om storleken av det bundna egna kapitalet och summan av gjorda medlemsinsatser och förlagsinsatser.

5 § En central värdepappersförvarare skall ha en styrelse med minst fem ledamöter och en verkställande direktör.

Utländska företag

6 § Auktorisation för ett utländskt företag att driva verksamhet som central värdepappersförvarare här i landet får meddelas endast om

1. företaget i sitt hemland bedriver motsvarande verksamhet och där står under tillsyn av en myndighet eller något annat behörigt organ,

2. den planerade verksamheten kan antas komma att uppfylla de krav som anges i 1 §, och

3. verksamheten skall bedrivas från avdelningskontor med självständig förvaltning (filial).

För utländska företag gäller bestämmelserna i denna lag i tillämpliga delar. I övrigt gäller lagen (1992:160) om utländska filialer m.m.

Annan verksamhet

7 § En central värdepappersförvarare får, utöver den verksamhet som auktorisationen omfattar, driva endast börs- eller clearingverksamhet och annan verksamhet som har nära samband med verksamheten som central värdepappersförvarare.

Om det finns särskilda skäl får Finansinspektionen tillåta en central värdepappersförvarare att driva även annan verksamhet än som avses i första stycket.

Organisationsförvärv

8 § En central värdepappersförvarares förvärv av aktier eller andelar i företag kräver tillstånd av Finansinspektionen, om förvärvet ingår som ett led i organisationen av verksamheten.

3 kap. Kontoförande institut och förvaltarregistrering

Kontoförande institut

1 § En central värdepappersförvarare får som kontoförande institut anta Riksbanken och Riksgäldskontoret samt juridiska personer som har en betryggande kapitalstyrka och teknisk och juridisk sakkunskap och i övrigt är lämpliga att vidta registreringsåtgärder i avstämningsregister hos den centrala värdepappersförvararen.

2 § Ett kontoförande institut får vidta registreringsåtgärder för egen räkning.

En central värdepappersförvarare får medge följande juridiska personer rätt att som kontoförande institut vidta registreringsåtgärder för annans räkning:

1. Riksbanken och andra centralbanker,
2. svenska och utländska clearingorganisationer,
3. centrala värdepappersförvarare samt utländska företag som i sitt hemland får driva verksamhet som är jämförbar med central kontoföring, och
4. värdepappersinstitut samt utländska företag som i sitt hemland får bedriva värdepappersrörelse.

Utländska företag som avses i andra stycket 2–4 skall i hemlandet stå under betryggande tillsyn av myndighet eller annat behörigt organ.

3 § Om den centrala värdepappersförvararen antar ett kontoförande institut, skall värdepappersförvararen tillämpa principerna om

fritt tillträde, som innebär att var och en som uppfyller de krav som ställs i denna lag och av den centrala värdepappersförvararen skall antas som kontoförande institut, och

neutralitet, som innebär att regler som ställs upp av den centrala värdepappersförvararen utformas och tillämpas på ett likformigt sätt.

4 § Ett kontoförande institut skall lämna den centrala värdepappersförvararen de upplysningar som behövs för att denne skall kunna fullgöra sina uppgifter enligt denna lag eller andra författningar.

5 § Om ett kontoförande institut inte längre uppfyller de krav som anges i 1 §, skall den centrala värdepappersförvararen besluta att institutet inte har rätt att vara kontoförande institut.

En central värdepappersförvarare får även meddela ett beslut som avses i första stycket, om ett kontoförande institut trots uppmaning från den centrala värdepappersförvararen inte lämnar de uppgifter som avses i 4 §.

6 § Kontoförande institut som inte står under Finansinspektionens tillsyn eller motsvarande tillsyn i hemlandet är skyldiga att lämna inspektionen de uppgifter den begär som rör verksamheten som kontoförande institut.

Om ett kontoförande institut inte fullgör sin skyldighet enligt första stycket, får Finansinspektionen förelägga institutet att lämna de begärda uppgifterna.

Förvaltarregistrering

7 § En central värdepappersförvarare får medge sådana juridiska personer som avses i 2 § andra stycket rätt att registreras som förvaltare av finansiella instrument. I sådana fall tillämpas de principer som anges i 3 §.

Ett medgivande att registreras som förvaltare får förenas med särskilda villkor för att tillgodose allmänna och enskilda intressen. Ett medgivande skall återkallas av den centrala värdepappersförvararen, om ett villkor för medgivandet har åsidosatts och avvikelsen är betydande eller om annars förutsättningarna för medgivande inte längre finns.

8 § En förvaltare skall ha ett eller flera avstämningskonton för de finansiella instrument som han förvaltar.

9 § Ett avstämningskonto för förvaltarregistrerade finansiella instrument skall innehålla

1. förvaltarens firma, organisationsnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress,
2. anmärkning om att instrumenten förvaltas för annans räkning,
3. i fråga om aktier, de uppgifter som avses i 4 kap. 18 § första stycket 1–5 samt andra stycket, och
4. i fråga om skuldförbindelser, de uppgifter som avses i 4 kap. 19 §.

10 § För förvaltarregistrerade finansiella instrument tillämpas 6 kap.

Vad som sägs i 6 kap. 1 och 4 §§ om den som är antecknad på ett avstämningskonto som ägare skall dock i stället avse förvaltaren.

Underrättas förvaltaren om att ett finansiellt instrument har överlåtits eller pantsatts, inträder samma rättsverkningar som om överlåtelsen eller pantsättningen hade registrerats i ett avstämningsregister.

11 § Ett pantsatt eller utmätt finansiellt instrument får inte förvaltarregistreras utan panthavarens respektive kronofogdemyndighetens samtycke.

12 § På begäran av den centrala värdepappersförvararen skall en förvaltare lämna uppgifter till värdepappersförvararen om de aktieägare vars aktier han förvaltar. Uppgifterna skall avse aktieägarnas namn, personnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress. Förvaltaren skall dessutom ange det antal aktier av olika slag som varje aktieägare äger. Uppgifterna skall avse förhållandena vid den tidpunkt som den centrala värdepappersförvararen bestämmer.

Den centrala värdepappersförvararen skall på begäran av ett avstämningsbolag kräva in sådana uppgifter om bolagets aktieägare som avses i första stycket.

Avstämningsbolag har rätt att hos den centrala värdepappersförvararen få tillgång till de uppgifter som har lämnats om bolagets aktieägare.

Om det finns särskilda skäl, får Finansinspektionen medge förvaltare undantag från den uppgiftsskyldighet som följer av första och andra styckena.

13 § Hos den centrala värdepappersförvararen skall det för varje avstämningsbolag finnas en sammanställning över aktieägare med mer än femhundra förvaltarregistrerade aktier i bolaget. Sammanställningen skall innehålla de uppgifter som anges i 12 § första stycket. En utskrift av sammanställningen skall hållas tillgänglig för var och en på bolagets huvudkontor och hos den centrala värdepappersförvararen. Utskriften får inte vara äldre än sex månader. Var och en har rätt att mot ersättning för kostnaderna få en utskrift av sammanställningen från den centrala värdepappersförvararen.

4 kap. Avstämningsregister och avstämningskonton

Avstämningsregister

1 § Avstämningsregister består av avstämningskonton som läggs upp för ägare av finansiella instrument som registreras enligt denna lag. Sådana register förs med hjälp av automatiserad behandling. Den centrala värdepappersförvararen är personuppgiftsansvarig enligt personuppgiftslagen (1998:204) för den behandling av personuppgifter som värdepappersförvararen utför.

Om inget annat följer av denna lag eller av föreskrifter som meddelats med stöd av lagen, tillämpas personuppgiftslagen vid behandling av personuppgifter om ägare och innehavare av särskild rätt till finansiella instrument.

2 § Aktier i ett avstämningsbolag skall vara registrerade i ett avstämningsregister för bolaget. Aktier i svenska bolag som inte är avstämningsbolag får inte registreras i avstämningsregister.

Bestämmelserna i denna lag om aktier i avstämningsbolag tillämpas också på följande rättigheter i sådana bolag, nämligen

1. företrädesrätt att delta i emission som avses i 4 kap. aktiebolagslagen (1975:1385) och 4 kap. försäkringsrörelselagen (1982:713),

2. rätt på grund av teckning av aktier vid nyemission enligt 4 kap. aktiebolagslagen och 4 kap. försäkringsrörelselagen, samt

3. rätt på grund av nyteckning av aktier enligt 5 kap. aktiebolagslagen.

3 § En central värdepappersförvarare får registrera skuldförbindelser eller andra svenska eller utländska finansiella instrument i ett avstämningsregister för emittenten. Bestämmelserna i denna lag om skuldförbindelser gäller i tillämpliga delar även andra finansiella instrument än sådana som avses i 2 §.

4 § Registrering enligt 2 eller 3 §§ sker enligt avtal mellan den centrala värdepappersförvararen och emittenten. Om de finansiella instrumenten har utfärdats i ett annat land än Sverige, får sådan registrering också ske enligt avtal mellan den centrala värdepappersförvararen och företag med motsvarande uppgifter i det landet, om de finansiella instrumenten har avskilts för sådant ändamål.

Samma finansiella instrument får inte registreras på avstämningskonto hos mer än en svensk central värdepappersförvarare. Ett aktiebolag måste anlita samma centrala värdepappersförvarare för all registrering som avser aktier och sådana rättigheter i bolaget som avses i 2 § andra stycket.

5 § För finansiella instrument som registreras enligt denna lag får inte utfärdas aktiebrev, emissionsbevis, interimbevis eller optionsbevis som avses i aktiebolagslagen eller försäkringsrörelselagen eller skuldebrev eller motsvarande handling. Har en sådan handling utfärdats, gäller den inte som förbindelse. Bestämmelserna i aktiebolagslagen gäller inte heller för handlingen.

Första stycket tillämpas inte i fråga om finansiella instrument utfärdade i ett annat land än Sverige.

Om aktiebrev, skuldebrev eller annan motsvarande handling har utfärdats för ett sådant instrument som avses i andra stycket skall handlingen vara in-

lämnad för förvaring hos den centrala värdepappersförvararen eller för detta företags räkning innan registrering i avstämningsregister får ske, om det inte på annat sätt är säkerställt att handlingen inte kommer i omlopp. Handlingen skall vara kvar i sådant förvar så länge instrumentet är registrerat i avstämningsregister.

6 § I fråga om aktiebolag som övergår till att bli avstämningsbolag gäller följande. Behörighet att första gången antecknas som aktieägare eller förvaltare på ett avstämningskonto tillkommer den som visar upp ett aktiebrev och enligt 3 kap. 6 § aktiebolagslagen eller på annat sätt styrker sitt förvärv. Aktiebrevet skall makuleras på betryggande sätt av den centrala värdepappersförvararen. Vad som nu har sagts tillämpas på motsvarande sätt i fråga om in-terimsbevis och emissionsbevis som utfärdats av ett aktiebolag innan denna lag blev tillämplig på bolaget.

7 § Om det i annat fall än som anges i 6 § är fråga om en rättighet enligt 2 § andra stycket som har utfärdats av ett aktiebolag innan denna lag blev tillämplig på rättigheten, är den som styrker sitt förvärv behörig att första gången antecknas som ägare eller förvaltare av rättigheten på ett avstämningskonto.

8 § Om ett skuldebrev har utfärdats för en skuldförbindelse innan denna lag blev tillämplig på förbindelsen gäller följande. Behörighet att första gången antecknas som ägare eller förvaltare på ett avstämningskonto tillkommer den som enligt reglerna i lagen (1936:81) om skuldebrev är behörig att som ägare förfoga över skuldebrevet. Skuldebrevet skall makuleras på betryggande sätt av den centrala värdepappersförvararen.

9 § Om ett emissionsbevis eller optionsbevis har utfärdats för en rättighet som avses i 5 kap. aktiebolagslagen innan denna lag blev tillämplig på rättigheten gäller följande. Behörighet att första gången antecknas som ägare eller förvaltare av rättigheten på ett konto för skuldförbindelser tillkommer den som visar upp beviset och enligt 3 kap. 6 § aktiebolagslagen eller på annat sätt styrker sitt förvärv. Beviset skall makuleras på betryggande sätt av den centrala värdepappersförvararen.

10 § Om det i annat fall än som anges i 8 eller 9 §§ är fråga om en rättighet som avses i 3 §, är den som styrker sitt förvärv behörig att första gången antecknas som ägare eller förvaltare på ett avstämningskonto.

11 § Ägaren av ett skuldebrev som har utfärdats innan denna lag blev tillämplig på skuldförbindelsen har inte, när det gäller därefter förfallen betalning, rätt till betalning förrän innehavet har registrerats på ett avstämningskonto. Med betalning jämställs andra ekonomiska rättigheter gentemot emitenten som följer med skuldebrevet. I samband med att skuldförbindelsen första gången registreras på kontot får den centrala värdepappersförvararen fastställa avstämningsdag för ränta och kapitalbelopp.

12 § En panthavare är behörig att påkalla att vad som sägs i 6–10 §§ skall tillämpas. Kravet på uppvisande av aktiebrev eller annan handling anses därvid uppfyllt om panthavaren visar upp handlingen.

13 § En handling som har makulerats enligt 6, 8 eller 9 §§ skall förvaras av den centrala värdepappersförvararen i original eller kopia i minst tio år.

14 § Vad som enligt 6–13 §§ åligger en central värdepappersförvarare kan av denne uppdras åt konförande institut att utföra på den centrala värdepappersförvararens vägnar.

15 § Upphör finansiella instrument att vara registrerade i avstämningsregister hos en central värdepappersförvarare till följd av att ett avstämningsförbehåll tagits bort eller att avtalet mellan emittenten och värdepappersförvararen upphört att gälla, är värdepappersförvararen skyldig att till emittenten eller till annan central värdepappersförvarare som emittenten anvisar lämna upplysning om innehållet i samtliga avstämningskonton. Upphör registreringen hos den centrala värdepappersförvararen till följd av att ett avtal mellan värdepappersförvararen och ett utländskt företag som avses i 4 § första stycket andra meningen upphört att gälla, skall det utländska företaget få motsvarande upplysning.

I fall som avses i första stycket skall samtliga kontohavare och innehavare av rättigheter som registrerats på avstämningskonto underrättas genom den centrala värdepappersförvararens försorg.

Avstämningskonton

16 § Varje innehavare av sådana finansiella instrument som registreras enligt denna lag skall ha ett eller flera avstämningskonton, om inte instrumenten är förvaltarregistrerade.

17 § På ett avstämningskonto skall anges

1. kontohavarens namn, personnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress,

2. panthavarens namn, personnummer eller annat identifieringsnummer samt postadress,

3. det antal finansiella instrument som kontot omfattar,

4. i förekommande fall att kontohavaren har förvaltare enligt 11 kap. 7 § föräldrabalken med uppdrag som omfattar förvaltning av aktierna eller att aktierna företräds av en förvaltare som förordnats enligt 7 kap. 14 a § bankrörelselagen (1987:617), 5 kap. 15 a § lagen (1992:1610) om finansieringsverksamhet, 6 kap. 3 g § lagen (1991:981) om värdepappersrörelse, 11 kap. 2 h § lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet eller 3 kap. 2 e § försäkringsrörelselagen (1982:713),

5. pantsättning och förekomst av annan särskild rätt som gäller ett finansiellt instrument,

6. konkurs avseende kontohavaren samt utmätning, kvarstad eller betalningssäkring avseende ett finansiellt instrument eller avseende panträtt i detta,

7. inskränkning enligt 13 kap. 19 § andra stycket eller 14 kap. 21 § andra stycket föräldrabalken.

18 § Utöver vad som följer av 17 § skall på ett avstämningskonto beträffande aktier anges

1. aktiernas nominella belopp och för varje aktie om full betalning har erlagts för aktien till avstämningsbolaget,
2. till vilket slag varje aktie hör, om aktier av olika slag kan finnas enligt bolagsordningen,
3. om en aktie av visst slag kan omvandlas till en aktie av annat slag,
4. förbehåll att aktieägare eller annan skall vara berättigad att lösa aktie som övergår till ny ägare,
5. utbetalning som görs vid inlösen av en aktie eller minskning av aktiens nominella belopp eller vid skifte av bolagets tillgångar,
6. inskränkning i rätten att fritt förfoga över en aktie som avses i 3 kap. 12 och 15 §§ aktiebolagslagen (1975:1385) eller 3 kap. 12 och 15 §§ försäkringsrörelselagen samt namn, personnummer eller annat identifieringsnummer och postadress för den som har en rättighet på grund av en sådan inskränkning.

Har utan återbetalning en aktie dragits in eller det nominella beloppet ändrats, skall detta anges på kontot så snart som möjligt.

19 § Utöver vad som följer av 17 § skall på ett avstämningskonto beträffande skuldförbindelser anges

1. skuldbelopp, valuta och skuldförbindelsernas nominella belopp,
2. verkställd utbetalning av kapitalbelopp eller ränta,
3. om utbyte skett av konvertibel fordran enligt 5 kap. aktiebolagslagen,
4. om utnyttjande skett av optionsrätt vid nyteckning på grund av fordran som är förenad med optionsrätt vid nyteckning enligt 5 kap. aktiebolagslagen,
5. andra inskränkningar för borgenären att ta emot betalning eller att i övrigt göra betalningsutfästelsen gällande samt namn, personnummer eller annat identifieringsnummer och postadress för den som har en rättighet på grund av en sådan inskränkning.

20 § En central värdepappersförvarare får vägra att öppna avstämningskonto för förvärvare av ett sådant finansiellt instrument som kontoförs av värdepappersförvararen endast om det finns grund för det enligt denna lag eller annan författning.

Föreskrifter och underrättelseskyldighet

21 § Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om kontoföring och övriga frågor som avses i detta kapitel.

22 § När en central värdepappersförvarare enligt särskild föreskrift har underrättats om en konkurs skall värdepappersförvararen omedelbart vidarebefordra underrättelsen till samtliga förvaltare som har medgivande enligt 3 kap. 7 §.

5 kap. Registreringsåtgärder

1 § En central värdepappersförvarare eller ett kontoförande institut skall genast registrera anmälningar om sådana förhållanden som skall framgå av avstämningsregistret och ange tidpunkten för registreringen. När samtliga villkor för slutlig registrering är uppfyllda skall registrering ske på ett avstämningskonto.

2 § Om en anmälan som avses i 1 § är ofullständig men bristen går att avhjälpa, skall anmälaren föreläggas att inom en vecka från föreläggandet komplettera sin anmälan. Om komplettering inte sker, är registreringen av anmälan utan verkan.

3 § En begäran om registrering på avstämningskonto skall avslås, om förutsättningar för registrering saknas och komplettering inte har skett eller inte kan ske. Anmälaren skall skriftligen underrättas om beslutet och skälen för detta.

4 § En registrering skall rättas, om den innehåller någon uppenbar oriktighet till följd av att den som vidtagit registreringsåtgärden eller någon annan har gjort sig skyldig till skrivfel, räknefel eller liknande förbiseende eller till följd av något tekniskt fel. Den vars rätt berörs skall ges möjlighet att yttra sig, om inte rättelsen är till förmån för denne eller yttrande annars är uppenbart obehövligt.

5 § Den centrala värdepappersförvararen får ur ett register som avses i 1 § avföra uppgifter som uppenbarligen saknar betydelse.
De avförda uppgifterna skall bevaras i minst tio år.

6 kap. Rättsverkan av registrering

1 § Den som är antecknad som ägare på ett avstämningskonto skall, med de begränsningar som framgår av kontot, anses ha rätt att förfoga över det finansiella instrumentet.

2 § Har en anmälan om överlåtelse av ett finansiellt instrument registrerats, får instrumentet därefter inte tas i anspråk av överlåtarens borgenärer för andra rättigheter än sådana som var registrerade när anmälan registrerades.

3 § Har samma finansiella instrument överlåtits till flera var för sig, har den överlåtelse företräde för vilken anmälan om överlåtelse registrerades först.

Registreringen av anmälan ger dock inte en överlåtelse företräde framför en tidigare överlåtelse, om förvärvaren när anmälan om överlåtelsen registrerades kände till eller borde ha känt till den tidigare överlåtelsen.

Vad som sägs i första och andra stycket skall även tillämpas på förvärv genom bodelning, arv, testamente, bolagsskifte eller liknande förvärvssätt när fråga uppkommer om företrädet mellan ett sådant förvärv och en senare överlåtelse.

4 § Har ett finansiellt instrument i annat fall än som avses i 3 § överlåtits av någon som inte ägde det, blir överlåtelsen giltig om överlåtaren vid tidpunkten för överlåtelsen var antecknad på ett avstämningskonto som ägare till instrumentet samt anmälan om överlåtelsen har registrerats och förvärvaren då varken kände till eller borde ha känt till att överlåtaren inte ägde det finansiella instrumentet. Vad nu sagts tillämpas även vid överlåtelse från den som ägde det finansiella instrumentet men som saknade rätt att förfoga över instrumentet genom överlåtelse.

5 § För skuldförbindelser som registrerats i avstämningsregister tillämpas även 15–18 §§ lagen (1936:81) om skuldebrev. Med besittning av eller anteckning på skuldebrev jämställs motsvarande registrering på konto i avstämningsregistret.

6 § Den som på förfalldagen eller på fastställd avstämningsdag är antecknad på ett konto i avstämningsregistret som ägare eller i andra fall berättigad att ta emot betalning för en skuldförbindelse skall anses ha rätt att ta emot betalningen. Betalningen är dock inte giltig, om gäldenären insåg eller borde ha insett att betalningsmottagaren inte var berättigad att ta emot betalning för skuldförbindelsen.

7 § Bestämmelserna i 1–5 §§ tillämpas även vid pantsättning.

7 kap. Skadestånd

1 § Om till följd av 6 kap. 4 § en överlåtelse av ett finansiellt instrument, beträffande vilket överlåtarens eller en tidigare överlåtares äganderätt grundas på en handling som är förfalskad, gäller mot den som ägde det finansiella instrumentet eller mot någon till vars förmån en rådighetsinskränkning gäller, har denne rätt till ersättning av den centrala värdepappersförvararen för skada till följd av överlåtelsen.

Första stycket tillämpas också, om till följd av 6 kap. 7 § en pantsättning av ett finansiellt instrument gäller mot den som äger det finansiella instrumentet eller mot någon till vars förmån en rådighetsinskränkning gäller.

2 § För skada som tillfogas en ägare av ett finansiellt instrument till följd av en oriktig eller missvisande uppgift i ett avstämningsregister eller i annat fall genom fel i samband med uppläggnings eller förande av ett sådant register svarar den centrala värdepappersförvararen eller, om felet kan hänföras till ett kontoförande institut, institutet. Ersättningsansvar gäller dock inte om den centrala värdepappersförvararen respektive det kontoförande institutet visar att felet beror på en omständighet utanför dess kontroll vars följderna inte skäligen kunde ha undvikits eller övervunnits. Indirekt förlust ersätts endast om den beror på försummelse av den centrala värdepappersförvararen eller det kontoförande institutet. Vad som nu har sagts om ägaren till ett finansiellt instrument gäller också panthavare och den till vars förmån en rådighetsinskränkning gäller.

Första stycket gäller på motsvarande sätt om felet beror på någon som har anlitats av den centrala värdepappersförvararen eller av ett kontoförande institut.

För skada som kan hänföras till ett kontoförande institut svarar den centrala värdepappersförvararen solidariskt med institutet. Den centrala värdepappersförvararens ansvar är dock i sådant fall begränsat till fem miljoner kronor för varje skadefall. Den centrala värdepappersförvararen har rätt till ersättning av det kontoförande institutet för vad värdepappersförvararen har betalat till följd av det solidariska ansvaret.

Bestämmelserna i personuppgiftslagen (1998:204) om skadestånd skall gälla då personuppgifter behandlats i strid med den lagen.

3 § Den som tillfogas skada till följd av ett beslut om rättelse enligt 5 kap. 4 § har rätt till ersättning av den centrala värdepappersförvararen. Ersättning utgår dock inte, om den skadelidande med hänsyn till felets beskaffenhet eller andra omständigheter borde ha insett att fel förekommit.

4 § Ersättning enligt 1–3 §§ kan efter skälighet sättas ned eller helt falla bort, om vållande på den skadelidandes sida har medverkat till skadan.

5 § I fall som avses i 1–3 §§ har den centrala värdepappersförvararen eller ett kontoförande institut rätt att kräva tillbaka utbetald ersättning från den som genom vållande har medverkat till skadan, i den mån det är skäligt med hänsyn till skadans orsak och omständigheterna i övrigt.

6 § En central värdepappersförvarare skall ha en ändamålsenlig organisation för hantering av ersättningskrav enligt detta kapitel.

8 kap. Insyn och tystnadsplikt

1 § Var och en som är registrerad på ett avstämningskonto som ägare eller panthavare eller i annan egenskap, har rätt att på begäran få besked från den centrala värdepappersförvararen om kontots innehåll i den mån innehållet berör den registrerades rätt.

Den centrala värdepappersförvararen skall varje år före utgången av januari lämna innehavaren av ett avstämningskonto besked om kontots innehåll per den 31 december föregående år. Om innehavaren begär det, skall beskedet ange de förändringar på kontot som har ägt rum under det föregående året. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela föreskrifter om skyldighet för centrala värdepappersförvarare att lämna besked till kontohavare i andra fall än som avses i första meningen.

Besked enligt andra stycket skall lämnas utan avgift.

2 § Den som är eller har varit anställd hos en central värdepappersförvarare eller hos ett kontoförande institut får inte obehörigen röja uppgifter som har registrerats i ett avstämningsregister eller som har lämnats till värdepappersförvararen eller institutet av en förvaltare.

3 § Om Finansinspektionen eller åklagare finner anledning att anta att brott enligt 7 kap. 1 § lagen (1991:980) om handel med finansiella instrument har begåtts eller att en bestämmelse i insiderlagen (1990:1342) har överträtts, skall den centrala värdepappersförvararen på begäran lämna inspektionen eller åklagaren besked om ett avstämningsregisters innehåll i den omfattning

det har anknytning till överträdelsen. Beskedet skall lämnas utan avgift. Regeringen eller, efter regeringens bemyndigande, Finansinspektionen får meddela närmare föreskrifter om hur skyldigheten att lämna sådana besked till inspektionen skall fullgöras.

Regeringen får föreskriva att Finansinspektionen skall ha terminalåtkomst till avstämningsregistren för inhämtande av uppgifter som avses i första stycket och som har anknytning till ett ärende hos inspektionen.

Uppgifter som skall anmälas enligt 9 § insiderlagen får genom automatisk databehandling lämnas ut till det insiderregister som förs enligt 16 § samma lag.

9 kap. Tillsyn

Upplysningsskyldighet och ägarprövning m.m.

1 § Centrala värdepappersförvarare står under tillsyn av Finansinspektionen. I fråga om upplysningsskyldighet, ägarprövning, bedrivandet av tillsyner och avgifter till Finansinspektionen tillämpas 11 kap. 1, 2–5 och 9 §§ lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet på motsvarande sätt.

Ingripanden mot företag som står under tillsyn

2 § Om en central värdepappersförvarare har fattat ett beslut som strider mot denna lag eller någon annan författning som reglerar dess verksamhet, mot föreskrift som meddelats med stöd av denna lag eller någon annan författning eller mot bolagsordningen eller stadgarna, får Finansinspektionen förbjuda att beslutet verkställs. Har beslutet redan verkställts, får inspektionen förelägga värdepappersförvararen att göra rättelse om detta är möjligt.

Återkallelse av auktorisation

3 § Auktorisation som central värdepappersförvarare skall återkallas av Finansinspektionen, om

1. värdepappersförvararen genom att överträda denna lag eller någon föreskrift som har meddelats med stöd av lagen eller på annat sätt visat sig olämplig att utöva verksamheten,

2. värdepappersförvararen inte bedriver sådan verksamhet som auktorisationen avser,

3. såvitt gäller ett svenskt aktiebolag, bolagets egna kapital understiger två tredjedelar av det registrerade aktiekapitalet och bristen inte har täckts inom tre månader från det att den blev känd för bolaget, eller

4. någon som ingår i värdepappersförvararens styrelse eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare inte uppfyller de krav som anges i 2 kap. 2 § första stycket 4.

Om det är tillräckligt får Finansinspektionen i fall som avses i första stycket 1 meddela varning i stället för att återkalla auktorisationen.

Vid tillämpning av första stycket 3 skall det egna kapitalet beräknas enligt 13 kap. 2 § tredje stycket aktiebolagslagen (1975:1385).

I fall som avses i första stycket 4 får auktorisationen återkallas bara om Finansinspektionen först invänt mot att personen ingår i styrelsen eller är verk-

ställande direktör eller dennes ställföreträdare och om han, efter en av inspektionen bestämd tid av högst tre månader, fortfarande finns kvar i styrelsen eller är verkställande direktör eller dennes ställföreträdare.

Vid återkallelse av auktorisation får Finansinspektionen besluta om hur verksamheten skall avvecklas.

Vite

4 § Om Finansinspektionen meddelar ett föreläggande enligt 3 kap. 6 § eller 9 kap. 2 § får inspektionen förelägga vite.

10 kap. Överklagande

1 § Beslut som Finansinspektionen meddelar med stöd av 1 kap. 1 §, 2 kap. 3 § och 9 kap. 3 § får överklagas hos kammarrätten.

Beträffande överklagande av beslut i frågor som avses i 9 kap. 1 § tillämpas 12 kap. 1 § första och tredje styckena lagen (1992:543) om börs- och clearingverksamhet på motsvarande sätt.

Andra beslut som Finansinspektionen meddelar enligt denna lag får överklagas hos länsrätten. Detta gäller dock inte beslut i ärenden som avses i 20 § första stycket 5 förvaltningslagen (1986:223). Prövningstillstånd krävs vid överklagande till kammarrätten av länsrättens avgörande.

Inspektionen får bestämma att ett beslut om förbud eller föreläggande enligt 9 kap. 2 § eller om återkallelse enligt 9 kap. 3 § skall gälla omedelbart.

Ikraftträdande- och övergångsbestämmelser

1. Denna lag träder i kraft den 1 januari 1999.

2. Genom lagen upphävs aktiekontolagen (1989:827), lagen (1989:828) om införande av aktiekontolagen (1989:827) och lagen (1989:829) om Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag. Bestämmelserna i aktiekontolagen och lagen om Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag gäller dock fortfarande i fråga om överklagande av beslut som har meddelats enligt någon av de lagarna före den 1 januari 1999.

3. Frågor om auktorisation av centrala värdepappersförvarare får prövas före ikraftträdandet. Ett beslut i en sådan fråga skall gälla tidigast från ikraftträdandet.

Om Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag har ansökt om auktorisation när denna lag träder i kraft, får värdepapperscentralen utan auktorisation fullgöra den verksamhet som enligt denna lag ankommer på centrala värdepappersförvarare till dess ansökan har prövats slutligt.

4. Ett tillstånd att vara förvaltare som gäller vid ikraftträdandet medför rätt att vara förvaltare även efter ikraftträdandet till dess Värdepapperscentralen VPC Aktiebolag har prövat om medgivande skall ges enligt 3 kap. 7 §, dock längst till utgången av september 1999. Under denna tid gäller fortfarande äldre bestämmelser i 8 kap. 1, 2 och 7 §§ samt 10 § första stycket och 9 kap. 5 § första stycket aktiekontolagen (1989:827).

5. Punkt 2 av ikraftträdande- och övergångsbestämmelserna till personuppgiftslagen (1998:204) skall inte tillämpas i fråga om avstämningsregister.

SFS 1998:1479

På regeringens vägnar

GÖRAN PERSSON

ERIK ÅSBRINK
(Finansdepartementet)

